

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

IZVJEŠTAJ

za 2014. godinu o postignutom napretku u izvršavanju ciljeva i mjera iz Operativnog plana aktivnosti na provođenju mjera i preporuka sadržanih u Analizi stanja u oblasti srednjeg obrazovanja sa prijedlogom mjera za usklađivanje obrazovanja sa potrebama privrede

Mostar, decembar/prosinac 2014. godine

UVOD

U skladu sa Zaključkom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine br. 679/2011, donesenim 7. 7. 2011. godine na 12. sjednici Vlade, a kojim je data saglasnost na *Operativni plan aktivnosti na provođenju mjera i preporuka sadržanih u Analizi stanja u oblasti srednjeg obrazovanja s prijedlogom mjera za usklađivanje obrazovanja s potrebama privrede u Federaciji Bosne i Hercegovine* (u daljem tekstu: Operativni plan), Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je, kao nositelj aktivnosti izrade Operativnog plana, dužno podnijeti godišnji izvještaj Vladi Federacije Bosne i Hercegovine o postignutom napretku u izvršavanju ciljeva i mjera iz Operativnog plana.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je, u skladu sa svojom ulogom nositelja aktivnosti izrade Operativnog plana i podnosioca izvještaja Vladi Federacije BiH o njegovoj realizaciji, u 2014. godini nastavilo aktivno raditi na izvršavanju ciljeva i mjera iz Operativnog plana. U tom pogledu, posebno je bilo značajno djelovanje Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke u oblasti razvoja profesionalne, odnosno karijerne orijentacije u Federaciji Bosne i Hercegovine, razvoja obrazovanja odraslih te cjeloživotnog učenja o poduzetništvu kroz različite nivoe obrazovanja od osnovnog do nivoa obrazovanja odraslih.

U cilju izrade Izvještaja za 2014. godinu o postignutom napretku u izvršavanju ciljeva i mjera iz Operativnog plana, Federalno ministarstvo je uputilo zahtjev za dostavljanje informacija o realizaciji mjera i ciljeva iz Operativnog plana aktivnosti svim institucijama čiji su predstavnici učestvovali u izradi navedenog dokumenta. Shodno navedenom, Izvještaj za 2014. godinu o postignutom napretku u izvršavanju ciljeva i mjera iz Operativnog plana sačinjen je na osnovu odgovora institucija kojima je bio upućen zahtjev za dostavljanje informacija te informacija o poduzetim aktivnostima Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Pregled provedenih aktivnosti i ostvarenog napretka po mjerama

Mjera 1 **Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke u saradnji sa nadležnim kantonalnim ministarstvima obrazovanja razmotrit će mogućnost uvođenja obaveznog nivoa srednjoškolskog obrazovanja**

Ovu mjeru su do sada implementirali sljedeći kantoni:

Kanton Sarajevo je na osnovu Zakona o srednjem obrazovanju¹ u školskoj 2010/11. godini uveo obavezno srednje obrazovanje u trajanju od dvije godine za sve učenike do navršene 18. godine života. Radna grupa za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo sačinila je Prijedlog programa za sticanje odgovarajućih zanimanja I i II stepena. Proces donošenja ovih programa nije dovršen, a potrebno je definisati i nomenklature zanimanja za I i II stepen složenosti u skladu s Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH.

Bosansko-podrinjski kanton je na osnovu Zakona o srednjem obrazovanju i odgoju² uveo obavezno srednje obrazovanje u dvogodišnjem trajanju u školskoj 2012/13. godini.

Unsko-sanski kanton. U Zakonu o srednjem obrazovanju³, donesenom u 2012. godini, u članu 183. propisuje se obavezno srednje obrazovanje u dvogodišnjem trajanju za sve učenike/ce do navršene 18. godine starosti, na osnovu kojeg će se sticati kvalifikacije I i II stepena. Prema informacijama prikupljenim iz Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, implementacija ove zakonske odredbe odvijat će se postepeno po zanimanjima jer je potrebno izraditi nastavne planove i programe za zanimanja I i II stepena te u nomenklaturu zanimanja uvrstiti nova zanimanja I i II stepena složenosti.

Mjera 2 **Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, u saradnji sa kantonalnim ministarstvima obrazovanja i sindikatima, pokrenut će aktivnosti na donošenju Prijedloga pedagoških standarda i normativa za srednje obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine, po evropskom modelu, a koji će poslužiti kao model za donošenje propisa na kantonalnom nivou**

Koordinacija ministara obrazovanja i nauke u Federaciji Bosne i Hercegovine je na sedmoj sjednici, održanoj 28. 2. 2012. godine, donijela Odluku o formiranju Radne grupe za izradu jedinstvenih pedagoških standarda i normativa za osnovno i srednje obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine. Radnu grupu čine predstavnici Federalnog i kantonalnih ministarstava obrazovanja te sindikata.

Jedinstveni standardi i normativi za srednje obrazovanje su preduslov osiguranja jednakih pedagoških i materijalnih uslova u svim srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine.

¹ Zakon o srednjem obrazovanju „Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 23/10.

² Zakon o srednjem obrazovanju i odgoju „Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“ broj 10/11.

³ Zakon o srednjem obrazovanju „Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj 17/12.

Do sada je Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke izradilo prvu radnu verziju dokumenta Pedagoški standardi i normativi za srednje obrazovanje. Sindikat srednjeg i visokog obrazovanja, odgoja, nauke i kulture BiH je 17. 11. 2014. godine Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke uputio molbu za dostavljanje svih važećih pedagoških standarda i normativa za srednje obrazovanje u Federaciji BiH radi kvalitetnije pripreme Sindikata za nastavak rada na izradi dokumenta Pedagoški standardi i normativi za srednje obrazovanje u FBiH.

Mjera 3 Uspostavljanje obaveznih programa profesionalne orijentacije/ usmjeravanja u završnim razredima osnovne i srednje škole

U skladu s Programom rada Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za 2014. godinu, početkom tekuće kalendarske godine pokrenuta je aktivnost izrade *Strateških pravaca razvoja karijerne orijentacije u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015-2020. godina*. Radi realizacije navedene aktivnosti formirana je Radna grupa za izradu Strateških pravaca razvoja karijerne orijentacije u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015-2020. godina, koju su činili predstavnici sljedećih institucija: Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, Federalnog ministarstva kulture i sporta, Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta, Federalnog zavoda za zapošljavanje, Federalnog zavoda za statistiku, kantonalnih ministarstava obrazovanja, Privredne/gospodarske komore FBiH, Udruženja poslodavaca FBiH, Filozofskog fakulteta u Sarajevu, Njemačkog društva za međunarodnu saradnju (GIZ) i JU OŠ „Isak Samokovlija”. Cilj izrade Strateških pravaca razvoja karijerne orijentacije u FBiH jeste utvrđivanje smjernica za djelovanje na unapređenju i razvijanju djelatnosti karijerne orijentacije u intersektorski povezan i djelotvoran sistem, a krajnji ishod ovog procesa treba biti osiguranje adekvatne podrške svakom pojedincu da bude uspješan u donošenju odluka koje se tiču izbora zanimanja i u upravljanju razvojem vlastite karijere. Dokument *Strateški pravci razvoja karijerne orijentacije u Federaciji BiH za period 2015-2020. godina* finaliziran je u novembru 2014. godine i upućen Vladi Federacije na usvajanje. Vlada Federacije BiH je dokument *Strateški pravci razvoja karijerne orijentacije u Federaciji BiH za period 2015-2020. godina* razmatrala i prihvatila na 143. sjednici održanoj 10. 12. 2014. godine. Planirano je da se na osnovu navedenog dokumenta u 2015. godini izradi Prijedlog akcionog plana za njegovu implementaciju.

Što se tiče aktivnosti koje su provela kantonalna ministarstva obrazovanja i druge institucije, potrebno je istaći sljedeće:

U **Bosansko-podrinjskom kantonu** donesen je Pravilnik o profesionalnoj orijentaciji, koji se provodi u osnovnim školama u ovom kantonu.

Na području **Tuzlanskog kantona** uspostavljen je sistem profesionalne orijentacije u osnovnim školama, a predviđeno je da se za svakog učenika osnovne škole izradi list profesionalne orijentacije, koji se izdaje uz svjedočanstvo o završenoj osnovnoj školi.⁴

⁴ Izdavanje lista profesionalne orijentacije je propisano članom 68. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju. „Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 6/04.

U **Kantonu Sarajevo** se u osnovnim i srednjim školama organizuju prezentacije za učenike završnih razreda na kojima se predstavljaju programi srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja. Pored navedenog, u srednjoškolskim i visokoškolskim ustanovama se organiziraju i Dani otvorenih vrata u okviru kojih se za potencijalne učenike, odnosno studente prezentiraju mogućnosti obrazovanja za određena zanimanja i profesije.

Mjera 4 Raditi na stvaranju uslova za primjenu modularnih nastavnih planova i programa u srednjim školama u Federaciji BiH, vršiti obuku nastavnika za primjenu istih i njihovo kontinuirano stručno usavršavanje u oblasti savremenih tehnologija i metoda rada

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH – Odjel za VET (u daljem tekstu Agencija) je u toku 2013. godine provela evaluaciju modularnih nastavnih planova i programa te kvalitete njihove primjene iz pet porodica zanimanja: 1) Mašinstvo/strojarstvo i obrada drveta; 2) Ekonomija, pravo, administracija i trgovina; 3) Ugostiteljstvo i turizam; 4) Šumarstvo i obrada drveta; 5) Geodezija i građevinarstvo. Istraživanje je provedeno u Federaciji BiH i Brčko Distriktu BiH i predstavlja nastavak aktivnosti koje su prethodno provedene u Republici Srpskoj. Ova aktivnost je omogućila objedinjavanje i objavljivanje rezultata u dokumentu pod nazivom „Evaluacija primjene nastavnih planova i programa u 5 porodica zanimanja u Srednjem stručnom obrazovanju BiH”.⁵

U Evaluaciji se navodi kako su u okviru projekata PHARE VET, EU VET I, EU VET II, EU VET III i u okviru djelovanja GTZ (Njemačkog društva za tehničku saradnju) izrađeni modularni nastavni planovi i programi za 79 zanimanja.

U skladu s podacima navedenim u Evaluaciji, postignuti su sljedeći procenti primjene modularnih planova i programa u srednjim stručnim školama u Federaciji BiH, po kantonima:

Unsko-sanski kanton: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po EU VET modularnim nastavnim planovima i programima se obrazuje 36% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.

Posavski kanton: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po EU VET modularnim nastavnim planovima i programima se obrazuje 53% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.⁶ Prema posljednjim podacima dostavljenim od strane resornog kantonalnog ministarstva, 60% odjeljenja srednjih stručnih škola primjenjuje modularne nastavne planove i programe.

Tuzlanski kanton: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po EU VET i GTZ modularnim nastavnim planovima i programima se

⁵ Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. *Evaluacija primjene nastavnih planova i programa u 5 porodica zanimanja u Srednjem stručnom obrazovanju BiH*. Banja Luka, 2013. Preuzeto 07.05.2014. godine sa web str. <http://www.vetbih.org/portal/images/stories/eval/Evaluacija_bosanski.pdf>

⁶ Ibid. str. 20-22.

obrazuje 48% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.

Zeničko-dobojski kanton: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po EU VET i GTZ modularnim nastavnim planovima i programima se obrazuje 19% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.

Bosansko-podrinjski kanton: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po EU VET modularnim nastavnim planovima i programima se obrazuje 52% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.

Srednjobosanski kanton: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po modularnim nastavnim planovima i programima se obrazuje 4% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.

Hercegovačko-neretvanski kanton: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po modularnim nastavnim planovima i programima se obrazuje 7% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.

Zapadnohercegovački kanton: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po EU VET modularnim nastavnim planovima i programima se obrazuje 11% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.

Kanton Sarajevo: od ukupnog broja učenika koji se obrazuju u srednjim stručnim školama, po EU VET modularnim nastavnim planovima i programima se obrazuje 30% učenika, a ostali učenici se obrazuju po tradicionalnim nastavnim planovima i programima.⁷ Prema zadnjim dostupnim podacima, modularni nastavni planovi i programi se provode u potpunosti u četiri srednje stručne škole u Kantonu Sarajevo, a u dvije srednje stručne škole za određen broj zanimanja.

Kanton 10: U ovom kantonu se u srednjem stručnom obrazovanju primjenjuju samo tradicionalni nastavni planovi i programi.⁸

Agencija je u saradnji sa pedagoškim zavodima, u okviru projekta EU VET 4, radila na pripremi prijedloga elemenata za pravilnike i prijedloga pedagoške dokumentacije za primjenu modularnih nastavnih planova i programa.

Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona kontinuirano provodi obuku srednjoškolskih profesora za primjenu modularnih nastavnih planova i programa.

⁷ Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. *Evaluacija primjene nastavnih planova i programa u 5 porodica zanimanja u Srednjem stručnom obrazovanju BiH*. Banja Luka, 2013. Preuzeto 07.05.2014. godine sa web str. <http://www.vetbih.org/portal/images/stories/eval/Evaluacija_bosanski.pdf> str. 20-22.

⁸ Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. *Evaluacija primjene nastavnih planova i programa u 5 porodica zanimanja u Srednjem stručnom obrazovanju BiH*. Banja Luka, 2013. Preuzeto 07.05.2014. godine sa web str. <http://www.vetbih.org/portal/images/stories/eval/Evaluacija_bosanski.pdf> str. 20-22.

Mjera 5 **Donošenje kantonalnih propisa koji reguliraju oblast srednjeg stručnog obrazovanja i obuke te implementacija odredbi Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci, posebno u dijelu koji se odnosi na uspostavljanje tripartitnih i savjetodavnih vijeća, što će u većoj mjeri doprinijeti definiranju politike srednjeg stručnog obrazovanja, a posebno upisne politike, koja će u većoj mjeri biti usklađena sa potrebama tržišta rada**

U tabeli 1 dat je pregled postignutog napretka po kantonima koji se odnosi na donošenje kantonalnih zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci, odnosno usklađivanje kantonalnih zakona o srednjem obrazovanju sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini⁹ te uspostavljanje tripartitnih i savjetodavnih vijeća s ciljem boljeg usklađivanja upisne politike sa potrebama tržišta rada.

Tabela 1. **Usklađenost kantonalnih zakona sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u BiH i implementacija odredbi o tripartitnim i savjetodavnim vijećima**

R/b	Naziv kantona	Usklađenost zakona sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u BiH	Uspostavljen o tripartitno savjetodavno vijeće	Uspostavljena savjetodavna vijeća pri školama
1.	Unsko-sanski	Zakon o srednjem obrazovanju ¹⁰ je usklađen sa Okvirnim zakonom	DA	NE
2.	Posavski	Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu ¹¹ izvršeno je usklađivanje zakonodavstva sa Okvirnim zakonom	DA	DA
3.	Tuzlanski	Zakon o srednjem obrazovanju i odgoju ¹² je usklađen s Okvirnim zakonom	DA	Uspostavljena u 2 škole
4.	Zeničko-dobojski	Zakon o srednjoj školi ¹³ je usklađen sa Okvirnim zakonom	NE	Uspostavljeno u 1 školi
5.	Bosansko-podrinjski	Zakon o srednjem obrazovanju i odgoju ¹⁴ je usklađen sa Okvirnim zakonom	DA	DA
6.	Srednjobosanski	<i>Nije donesen zakon koji je usklađen sa Okvirnim zakonom</i>	NE	NE
7.	Hercegovačko-neretvanski	<i>Nije donesen zakon koji je usklađen sa Okvirnim zakonom</i>	NE	NE

⁹ Okvirni zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini, „Službeni glasnik BiH“ broj 63/08.

¹⁰ Zakon o srednjem obrazovanju „Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj 17/12.

¹¹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu „Narodne novine Županije Posavske“ broj 4/11.

¹² Zakon o srednjem obrazovanju i odgoju „Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 17/11.

¹³ Zakon o srednjoj školi „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 05/04, 20/07, 19/09 i 9/11.

¹⁴ Zakon o srednjem obrazovanju i odgoju „Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“ broj 10/11.

8.	Zapadnohercegovački	Skupština Zapadnohercegovačkog kantona 30. 12. 2013. g. usvojila je Zakon o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci ¹⁵	Nisu dostupne informacije	Nisu dostupne informacije
9.	Kanton Sarajevo	Zakon o srednjem obrazovanju ¹⁶ je usklađen sa Okvirnim zakonom	Uspostavljanje je u toku.	DA (u svim školama)
10.	Kanton 10	<i>Nije donesen zakon koji je usklađen sa Okvirnim zakonom</i>	NE	NE

U skladu s informacijama prikazanim u tabeli 1, tri kantona u Federaciji BiH još uvijek nisu uskladila svoje zakone sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini. Radi se o Srednjobosanskom, Hercegovačko-neretvanskom i Kantonu 10. Što se tiče uspostave tripartitnih savjetodavnih vijeća, ona su do sada uspostavljena u Unsko-sanskom kantonu, Posavskom, Tuzlanskom i Bosansko-podrinjskom kantonu. Savjetodavna vijeća su uspostavljena u svim srednjim stručnim i tehničkim školama u Posavskom, Bosansko-podrinjskom i Kantonu Sarajevo, dok su u Tuzlanskom i Zeničko-dobojskom kantonu uspostavljena u pojedinim srednjim stručnim školama.

Mjera 6 Stvaranje najpovoljnijih uslova za obrazovanje i obuku odraslih te poticanje kraćih programa dokvalifikacije, prekvalifikacije, profesionalne obuke i drugih sličnih programa

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je u toku 2014. godine usvojilo dva dokumenta koji se odnose na obrazovanje odraslih: „Principe i standarde obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini“ i „Stratešku platformu razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini za period 2014 – 2020. godine“. Oba dokumenta su izrađena u okviru projekta EU projekata „Jačanje kapaciteta razvoja ljudskih resursa u BiH“ (HRD).

Principi i standardi obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini „predstavljaju pravnu osnovu za djelovanje obrazovnih i drugih vlasti – odgovornih organa, institucija, organizacija i pojedinaca na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, kao okvir u kome iniciraju, provode i koordiniraju svoje aktivnosti u oblasti obrazovanja odraslih, u skladu s utvrđenim nadležnostima“¹⁷. Ovaj dokument je usvojen na 89. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 4. 4. 2014. godine.

Strateška platforma razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini za period 2014 – 2020. godine predstavlja strateški okvir za razvoj djelatnosti obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini.¹⁸ Usvojena je na 110. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 23. 10. 2014. godine.

¹⁵ Zakon o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci „Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“ broj 22/13.

¹⁶ Zakon o srednjem obrazovanju „Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 23/10.

¹⁷ Čl. 2 Odluke o usvajanju Principa i standarda u oblasti obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini. „Službeni glasnik BiH“ broj 39/14.

¹⁸ Odluka o usvajanju Strateške platforme razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini, za period 2014.-2020. „Službeni glasnik BiH“ broj 96/14.

Vlada Federacije BiH je, na prijedlog Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, na 111. sjednici održanoj 24. 4. 2014. godine utvrdila Nacrt zakona o principima obrazovanja odraslih u Federaciji BiH. Nacrt zakona o principima obrazovanja odraslih u Federaciji BiH je usvojio i Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH na svojoj 31. redovnoj sjednici održanoj 8. 7. 2014. Na tekstu ovog zakona je radila interesorna radna grupa, a proces izrade je vodilo i sastanke Radne grupe moderiralo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Propise za provođenje ovog zakona trebaju donijeti nadležna kantonalna ministarstva obrazovanja donošenjem svojih zakona o obrazovanju odraslih ili usklađivanjem postojećih sa njegovim odredbama, kao i donošenjem podzakonskih akata.

Druga aktivnost Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke u 2014. godini u okviru realizacije ove mjere je bila provođenje programa pod nazivom: „Podrška programima koji omogućuju odraslim osobama završetak osnovne škole s fokusom na žensku populaciju“. Navedeni program Ministarstva se realizovao kroz Javni poziv, a na osnovu aplikacije na Javni poziv podržane su dvije škole koje realizuju programe naknadnog sticanja osnovnog obrazovanja odraslih s fokusom na žensku populaciju.

Pored navedenih aktivnosti, neophodno je naglasiti da su sljedeći kantoni donijeli zakone o obrazovanju odraslih:

Unsko-sanski kanton

U 2013. godini je donesen Zakon o obrazovanju odraslih¹⁹ te svi podzakonski akti koji se odnose na obrazovanje odraslih. Resorno ministarstvo je uspostavilo registar ustanova koje se bave obrazovanjem odraslih, u koji se mogu upisati organizatori programa obrazovanja i obuke odraslih koji ispunjavaju zakonske uslove za obavljanje ove djelatnosti. Dio nastavnika je osposobljen za izradu i provođenje nastavnih planova i programa za obrazovanje odraslih. Osnovana je i u Registar upisana prva privatna institucija za obrazovanje odraslih.

Zeničko-dobojski kanton

Zakon o obrazovanju odraslih je usvojen na 60. sjednici Skupštine Zeničko-dobojskog kantona, održanoj 13. 8. 2014. godine, čime su ostvareni preduslovi za izradu i realizaciju programa obrazovanja i obuke odraslih u Zeničko-dobojskom kantonu.

Kanton Sarajevo, Bosansko-podrinjski kanton i Tuzlanski kanton izradili su nacрте zakona o obrazovanju odraslih, koji su upućeni u proceduru usvajanja.

Programi dokvalifikacije, prekvalifikacije i profesionalne obuke se u većini kantona realizuju u srednjoškolskim ustanovama, u organizaciji službi za zapošljavanje ili u okviru međunarodnih projekata koji se provode u saradnji sa kantonalnim ministarstvima obrazovanja i kantonalnim službama za zapošljavanje.

U skladu s dostupnim informacijama, centri za obrazovanje odraslih postoje u Gračanici (Tuzlanski kanton), Tešnju (Zeničko-dobojski kanton), Širokom Brijegu (Zapadnohercegovački kanton) i Cazinu (Unsko-sanski kanton).

¹⁹ Zakon o obrazovanju odraslih. „Službeni glasnik USK“ broj 10/13.

Mjera 7 Uvesti koncept cjeloživotnog učenja o poduzetništvu kroz sisteme osnovnog i srednjeg obrazovanja, uključujući i neformalne oblike edukacije pri srednjim školama Federacije BiH

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 5. sjednici od 30. 5. 2012. godine usvojilo Strategiju učenja o poduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini za period 2012-2015. Godine sa Akcionim planom implementacije²⁰. Ovaj dokument je stvorio okvir za integrisanje učenja o poduzetništvu u postojeće predmete u okviru nastavnih planova i programa na svim nivoima obrazovanja i na prostoru cijele Bosne i Hercegovine. U okviru projekta Učenje o poduzetništvu u obrazovnom sistemu BiH, koji je finansirala Evropska unija, izrađen je Priručnik za predavače i škole: Uvođenje i razvoj Učenja o poduzetništvu u BiH. Priručnik je namijenjen prvenstveno nastavnicima u osnovnim i profesorima u srednjim školama koji žele da kod učenika unaprijede znanja, vještine i stavove koji se odnose na poduzetništvo i poticanje poduzetničkog duha.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je uključeno u projekat „Poduzetničko učenje u obrazovnim sistemima BiH – faza II“, koji finansira Evropska unija, a implementira *EPRD Consortium*. Projekat je počeo u januaru 2014. godine, a trajat će dvije godine. Zadatak Projekta je implementacija Strategije učenja o poduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2012 - 2015. godine s Akcijskim planom provedbe kroz uvođenje poduzetničkog učenja u formalno obrazovanje, korištenjem međupredmetnog pristupa na ISCED nivoima 2 i 3 te u neformalno obrazovanje kao dio cjeloživotnog poduzetničkog učenja posvećenog podršci malim i srednjim poduzećima. Predstavnici Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke su uključeni u rad Upravnog odbora Projekta te Radne grupe 1 „Razvoj programa za integraciju poduzetničke ključne kompetencije u školsko učenje (ISCED 2 i 3)“ i Radne grupe 2 „Partnerstvo za poduzetničko učenje“.

U navedenom projektu učestvuju i predstavnici sljedećih kantonalnih ministarstava obrazovanja: Posavskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona, Bosansko-podrinjskog kantona, Kantona 10 i Tuzlanskog kantona.

Prema informacijama prikupljenim od kantonalnih ministarstava obrazovanja, učenje o poduzetništvu i usvajanje vještina koje potiču na poduzetništvo ostvaruje se u okviru predmeta „Poduzetništvo“, koji se izučava u svim srednjim stručnim i tehničkim školama koje rade po modularnim nastavnim planovima i programima.

Mjera 8 U saradnji sa društvenim partnerima i dalje redovno provoditi ispitivanje tržišta rada u Federaciji BiH, s posebnim akcentom na prikupljanje informacija o potrebama poslodavaca za određenim zanimanjima i vještinama te osigurati kvalitetan dijalog o tome kako na primjeren način iskoristiti dobivene rezultate u praksi

Prema informacijama prikupljenim od kantonalnih ministarstava obrazovanja, ministarstva obrazovanja prate stanje na tržištu rada najviše kroz saradnju sa kantonalnim službama za zapošljavanje i praćenje podataka o evidentiranim

²⁰ Strategija učenja o poduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini za period 2012-2015. sa Akcionim planom implementacije. „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 31/12.

nezaposlenim osobama po zanimanjima i strukama. Ovi podaci se u određenim kantonima koriste prilikom izrade planova upisa u srednju školu.

Mjera 9 *Usvajanjem Operativnog plana udruženja poslodavaca, institucije i ustanove za obrazovanje, zavodi za zapošljavanje, gospodarske i obrtničke komore te druge relevantne institucije će preuzeti obavezu saradnje na prikupljanju i uspostavljanju baza podataka koje će omogućiti kvalitetnije praćenje kretanja na tržištu rada s ciljem boljeg usklađivanja obrazovanja s potrebama tržišta rada*

Federalni zavod za zapošljavanje pokrenuo je aktivnosti za modernizaciju Jedinственог informacionog sistema o evidencijama nezaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine (EPIS).

U okviru projekta Podrška obrazovanju odraslih u Bosni i Hercegovini 2012 - 2016. godina, koji provodi Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (GIZ), uspostavljena je Jedinствена baza podataka o organizatorima obuke za odrasle u Bosni i Hercegovini, koja nudi informacije o mogućnostima sticanja formalnog i neformalnog obrazovanja za odrasle polaznike. Baza podataka je dostupna na web portalu www.obuke.ba

Pored navedenog, u okviru Projekta zapošljavanja mladih u BiH (YEP), koji implementira njemačka konsultantska organizacija GOPA, a finansira Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC), nabavljen je softver za uspostavu baze podataka o poslodavcima u Federaciji BiH.

REZIME

Najveći napredak u izvršavanju ciljeva i mjera iz Operativnog plana u 2014. godini je ostvaren u oblastima obrazovanja odraslih i profesionalne, odnosno karijerne orijentacije. U oblasti obrazovanja odraslih su na državnom nivou u 2014. godini usvojena dva dokumenta, od kojih jedan daje zakonodavni, a drugi strateški okvir za razvoj obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini. U Federaciji BiH je izrađen i od strane Vlade Federacije BiH i Parlamenta Federacije BiH usvojen Nacrt zakona o principima obrazovanja odraslih u Federaciji BiH, koji predstavlja izvrsnu osnovu za izradu i usklađivanje zakona i podzakonskih propisa na kantonalnom nivou koji se odnose na oblast obrazovanja odraslih. Pored navedenog, bitno je naglasiti da je i Zeničko-dobojski kanton u 2014. godini donio Zakon o obrazovanju odraslih, koji je nakon Unsko-sanskog kantona drugi po redu kanton koji je usvojio zakon o obrazovanju odraslih.

U oblasti profesionalne odnosno karijerne orijentacije ostvaren je značajan napredak izradom Strateških pravaca razvoja karijerne orijentacije u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015 - 2020. godina, koji su prihvaćeni od strane Vlade Federacije BiH. Na ovaj način je stvorena polazna osnova i strateški okvir za razvoj i planiranje konkretnih aktivnosti na unapređenju djelatnosti karijerne orijentacije u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Bitno je naglasiti da je ostvaren i izvjestan napredak u implementaciji Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini. Naime, u odnosu na prethodni godišnji izvještaj donesen je Zakon o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci u Zapadnohercegovačkom kantonu, koji je sedmi kanton koji je uskladio svoju legislativu sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini. Pored navedenog, tripartitna savjetodavna vijeća su u toku 2014. godine uspostavljena u još dva kantona tako da sada tripartitna savjetodavna vijeća egzistiraju u sljedećim kantonima: Unsko-sanskom, Posavskom, Tuzlanskom i Bosansko-podrinjskom.

Međutim, potrebno je navesti da nije ostvaren dovoljan napredak kada je u pitanju primjena modularnih nastavnih planova i programa u srednjem stručnom obrazovanju, budući da još uvijek imamo neujednačenu primjenu istih po kantonima. Naime, dok određeni kantoni dosljedno primjenjuju modularne nastavne planove i programe za sva zanimanja za koja su izrađeni u okviru EU VET i GTZ projekata, s druge strane imamo kantone koji uopće ne primjenjuju ili u vrlo malom postotku primjenjuju modularne nastavne planove i programe. Stoga će u narednom periodu biti potrebno uložiti dodatne napore kako bi se modularni nastavni planovi i programi počeli primjenjivati u svim kantonima za ona zanimanja za koja su izrađeni s obzirom na to da su isti bolje usklađeni i lakše se prilagođavaju zahtjevima tržišta rada.